TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
11.2.2019

Dnro/Dnr
TRAFICOM/52779/03.03.01/2019

Viite/Referens
Asiantuntijapyyntönne 5.2.2019

Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta VNS 8/2018 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on kutsunut Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijakuulemiseen ja pyytänyt lausuntoa koskien valtioneuvoston selontekoa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta (VNS 8/2018 vp). Liikenne- ja viestintävirasto toteaa asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä määrittelee valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimista ja suunnitelman pääpiirteittäistä sisältöä. Parlamentaarinen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua ohjaava työryhmä on tarkentanut suunnitelman laatimista. Työryhmä on Liikenne- ja viestintäviraston mielestä nostanut esiin juuri oleellisia koko valtakunnan liikennejärjestelmää koskevia kysymyksiä.

Liikenne- ja viestintäviraston liikennejärjestelmätyötä ohjaa Laki Liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018). Lain mukaan "Liikenne- ja viestintävirasto koordinoi ja valvoo valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun valmistelua ja toimeenpanoa sekä tuottaa ja ylläpitää valtakunnallisen tason strategisia ohjelmia, toimenpidekokonaisuuksia ja tilatietoa liikennejärjestelmän eri toimijoille." Siten työryhmän mietintö ja sen mukaisesti tehty valtioneuvoston selonteko ohjaavat Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijoiden työtä samaan suuntaan kuin lainsäädäntö. Laissa määritellään viraston tehtäviä edelleen näin: "Virasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja toimenpiteiden valmisteluun liikenteen palveluiden, markkinoiden toimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja automaation edistämisen asiantuntijana. Virasto osallistuu alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun maakuntien liittojen, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa."

Selonteko on virastomme mielestä tiivis ja selkeä.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää erittäin tärkeänä, että kuten parlamentaarinen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua ohjaava työryhmä on linjannut, liikennejärjestelmää tarkastellaan yhdessä kaikkien kulkumuotojen näkökulmasta. Tämä on mielestämme selkeä lähtökohta, ja samalla tarpeellinen muistutus siitä, kuinka laajasta kokonaisuudesta liikennejärjestelmätyössä on kyse. Väylien lisäksi ei saada unohtaa myöskään lentoasemia, satamia tai muita liikenteen solmukohtia, joista useat sijaitsevat kaupunkirakenteen sisällä. Unohtaa ei pidä myöskään niihin saumattomasti liittyviä viestintäyhteyksiä, palveluja ja avointa dataa, joita kehittämällä luodaan edellytyksiä sujuvampaan, turvallisempaan ja päästöttömämpään liikennejärjestelmään.

Kokonaisuuden yhteen sovittaminen ja tasapainottaminen ei saata olla aivan yksinkertaista. Parlamentaarisen työryhmän mukaisella suunnitteluprosessilla voidaan

kuitenkin päästä toteutusvaihtoehdoista laajapohjaiseen keskusteluun ja päätyä yhteisesti hyväksyttyyn suunnitelmaan. Alueellisia liikennejärjestelmäsuunnitelmia on tehty jo pitkään, ja parlamentaarisen työryhmän laatima suunnitteluprosessi on paljolti niiden kaltainen.

Liikenne- ja viestintävirasto, jonka yhtenä tehtävänä on rajoittaa liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja, näkee positiivisena, että suunnitelmassa on huomioitu ilmastonmuutoksen hillitseminen suurella painoarvolla.

Eri alueiden saavutettavuus on laajassa maassamme tärkeää. Tasapainoisen kehityksen kannalta on hyvä lähtökohta, että tulevissa valtakunnallisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa paneudutaan sekä kaupunkiseutujen että haja-asutusalueiden tilanteisiin. Keinot liikennejärjestelmän tavoitteiden saavuttamiselle voivat niissä olla hyvinkin erilaisia. Liikenne- ja viestintävirastolla on entistä paremmat mahdollisuudet tarkastella yhteiskunnan nykytilan kuvausta ja liikennejärjestelmän tilan kehittämistä varten myös viestintäverkkojen kehittämistarpeita. Virasto on tiivistänyt liikenteen ja viestinnän suunnittelun käytännön yhteistyötä mm. niin, että sekä liikennemarkkinat että viestintämarkkinat ovat viraston samalla toimialalla.

Liikenne- ja viestintävirasto näkee hyvin positiivisena liikennejärjestelmän kehittämisen siten että suunniteltaessa vertaillaan erilaisia vaihtoehtoja sekä toimivuuden, ympäristövaikutusten että rahoituksen kannalta. Koko liikennehallinnossa panostetaankin entistä enemmän liikennetaloudellisiin selvityksiin, jotta päättäjillä olisi riittävästi ajantasaista tietoa sekä liikennehankkeiden että liikenteen muiden toimenpiteiden kehittämisen vaikutuksista.

Selonteossa on otettu kantaa eri skenaarioiden käyttöön suunnitelman tavoitteita asetettaessa ja toimenpideohjelmaa laadittaessa. Erilaisten vaihtoehtojen vertailu antaa parempaa pohjaa lopullisesta valtakunnallisesta liikennejärjestelmästä päätettäessä. Virasto pitää tärkeänä, että tulevien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laadinnassa tarkistellaan aiempaa enemmän myös toimenpiteitä, jotka voivat pitää sisällään väylien kehittämisen lisäksi julkisen henkilöliikenteen ja muiden kestävien liikennemuotojen käytön kehittämistä, ja sitä kautta edistää selonteossa esitettyjen ilmastotavoitteiden saavuttamista. Samoin kuin parlamentaarinen työryhmä, Liikenne- ja viestintävirasto pitää edelleen tärkeänä tavoitteena kehittää turvallista liikkumista ja kuljettamista kaikissa liikennemuodoissa.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden toteuttaminen vaatii selonteon mukaisesti avointa ja tiivistä yhteistyötä valtionhallinnon toimijoiden, liikenne- ja viestintäministeriön, Väyläviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston kesken sekä vuorovaikutusta alueellisten liikennejärjestelmätoimijoiden ja kaupunkiseutujen toimijoiden kanssa. Tähän liikennejärjestelmätyön jatkuvaan ja yhteistyöhön perustuvaan kokonaisvaltaiseen prosessiin virastomme on vahvasti sitoutunut.

Tuleva työ valtakunnan liikennejärjestelmän kehittämiseksi niin, että se toteuttaa yhteiskunnallisia päämääriä kilpailukyvyn edistämisestä, ilmastomuutoksen torjunnasta ja alueiden elinvoiman saavutettavuudesta, on yhtä aikaa sekä haastavaa että innostavaa.

Jarno Ilme
Toimialajohtaja, Liikennejärjestelmä ja markkinat

Anni Rimpiläinen
Liikenneneuvos, liikennejärjestelmä